

Bezmocnost lékaře vůči společnosti

Adéla Pamětická

2. LF UK

Vývoj společnosti má negativní důsledky na postoj pacienta ke svému zdraví a jeho zdraví jako takové. V rámci své práce předkládám několik příkladů, na kterých poukazuji na omezenost moci lékařů v péči o zdraví svých pacientů, přičemž se zaměřuji především na českou společnost. Došla jsem k výsledku, že existuje mnoho faktorů, které lékař není schopen ovlivnit, a je nutné, aby pacienti převzali odpovědnost za své zdraví.

Klíčová slova: společnost, odpovědnost, zdraví, role lékaře

ÚVOD

Jako téma své práce jsem si vybrala citát: „Jako lékař vám pomoci nemohu, neboť není v mé moci vyléčit společnost.“ (P. Juráček: Deníky). Mé pojetí citátu je, že vývoj společnosti má negativní důsledky na postoj pacienta ke svému zdraví a na jeho zdraví jako takové a není v moci lékaře tyto vlivy ovlivnit a donutit lidi, aby se starali o své zdraví. To se snažím v rámci své práce pomocí představení několika problémů prokázat.

PREVENCE

„V české populaci přetrvává nízká úroveň vlastní péče o zdraví, značná část populace stále podceňuje výskyt rizikových faktorů u sebe samých či dává přednost pouze farmakoterapii před režimovými opatřeními.“ (Antošová, 2014, s. 7)

Na preventivní prohlídky chodí pouze 40 % Čechů (Hanušová, 2018). Lidé mají totiž tendenci řešit problémy až poté, co nastanou. K tomuto přístupu pravděpodobně přispívá neustálý medicínsko-technický rozvoj, který vyvolává v lidech dojem, že je možné vše vyřešit.

CIVILIZAČNÍ CHOROBY

S vývojem společnosti a moderním způsobem života souvisí civilizační choroby. Vznik nových technologií, které mají usnadnit život, ho zároveň i ztěžují. Továrny a velký dopravní provoz znečišťují ovzduší a způsobují hluk. Polévací prach v ovzduší může způsobit různá onemocnění. Hluk, kterému je vystaveno asi 20 %

obyvatel EU, narušuje spánek a postupně může způsobovat nepříznivé zdravotní účinky (Horáková, 2018).

Kvůli vysokému pracovnímu nasazení lidé málo odpočívají, nestíhají se dostatečně pohybovat a v neposlední řadě se i z důvodu nedostatku času nezdravě stravují. Výsledkem je nadváha a obezita, která představuje značný problém pro významnou část české populace (Horáková, 2018). 57 % dospělých má vyšší než normální hmotnost (Antošová, 2014).

Velké procento lidí neustále konzumuje alkohol a tabákové výrobky (Horáková, 2018). Konzumace alkoholu je v České republice nejvyšší v Evropě. Průměrně dospělý obyvatel ČR zkonsumuje 16,6 litru čistého alkoholu za rok. Počet dospělých kuřáků se pohybuje mezi 28 a 32 % a ve věku 13-15 let kouří přibližně 30 % dětí. Jednou z příčin je dostupnost tabákových výrobků pro školní děti. Kromě toho jsou tabákovému kouři vystaveni i nekuřáci (Antošová, 2014).

Všechny tyto faktory dávají vzniku civilizačních chorob jako jsou kardiovaskulární choroby, diabetes mellitus, nádorová onemocnění a další (Horáková, 2018).

UZDRAVENÍ PACIENTŮ

Uzdravení pacientů není jen v rukou lékaře, ale především v rukou samotných pacientů. Záleží na tom, co jsou ochotni udělat pro své zdraví. Některé problémy totiž zahrnují mnohem větší úsilí ze strany pacientů než ze strany lékařů. Názorným příkladem můžou být bolesti zad, které patří mezi nejčastější problémy Čechů. Na bolesti zad si každý rok stěžuje minimálně třetina Čechů a během života jimi trpí až 80 % populace. S tím souvisí špatný způsob života. Hlavními příčinami je mj. obezita a nedostatečná pohybová aktivita (Barochová, 2018). Lékař může podat léky, které utlumí bolest. K vyřešení problému je ale třeba odstranit jeho příčiny (např. nadváha). V tomto případě však lékař může postup jen doporučit, realizovat ho už musí pacienti.

ODMÍTÁNÍ OČKOVÁNÍ

Ačkoliv se medicína vyvíjí a máme dostupné mnohé účinné prostředky, nacházejí se tací, kteří je odmítají. Aktuálním tématem je odmítání očkování. Hlavním problémem jsou nepodložená tvrzení kritizující očkování, která se díky pokročilým technologiím snadno šíří. Důvodem očkování však není pouze ochránit jedince před daným onemocněním, ale také snaha vymýtit tato onemocnění úplně. Lidé argumentují tím, že je dané onemocnění málo časté, a je proto malá pravděpodobnost nákazy, kvůli které nechtějí riskovat negativní účinky očkování. Nízký výskyt je ale podmíněn právě proočkovaností populace. Odmítání očkování ohrožuje pokrok, kterého se podařilo v boji proti preventabilním onemocněním dosáhnout. Konkrétním případem jsou spalničky. Podle statistik WHO došlo během roku 2018 k jejich celosvětovému nárůstu o 30 procent. Původně se přitom předpokládalo, že se spalničky podaří vymýtit do roku 2020 (Hamplová, 2019).

DISKUZE

Příkladů by se dalo uvést mnohem více, nicméně se nevejdou do obsahu této práce. V důsledku použití zdrojů vytvořených v minulých letech nemusí některé číselné údaje, které jsem ve své práci uvedla, zcela souhlasit s aktuální situací. Na přesnost a aktuálnost práce bohužel nebylo k dohledání dostatek zdrojů s nejnovějšími informacemi.

ZÁVĚR

Vývoj společnosti ohrožuje zdraví populace způsobem, na který lékař nestačí. Už dnes lékaři musejí řešit spoustu nemocí, která ani nemusela vzniknout. Některé životní podmínky se snadno změnit nedají a pravděpodobně se budou i nadále zhoršovat, nicméně velkou část svého zdraví může ovlivnit i každý sám. A jelikož je lékař vůči společnosti téměř bezmocný, je nutné, aby lidé za své zdraví převzali odpovědnost.

CITOVANÁ LITERATURA

Antošová a kol., D. (2014). Zpráva o zdraví obyvatel České republiky [Online]. *Ministerstvo Zdravotnictví České Republiky*, 7-10. Retrieved from http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/zprava-o-zdravi-obyvatele-ceske-republiky2014-9420_3016_5.html

Barochová, P. (2018). Na bolesti zad jsme citlivější než dříve, říká fyzioterapeut Kolář [Online]. *Idnes.cz*. Retrieved from https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/bolesti-zad-a-pavel-kolar-ukazka-z-knihy-labyrint-pohybu.A180503_094126_zdravi_pet

Hamplová, L. (2019). Největší zdravotní hrozby světa? Odmítání očkování, změna klimatu i špatná zdravotní péče [Online]. *Zdravotnický Deník*. Retrieved from <https://www.zdravotnickydenik.cz/2019/01/nejvetsi-zdravotni-hrozby-sveta-odmitani-ockovani-zmena-klimatu-i-spatna-zdravotni-pece/>

Hanušová, A. (2018). Češi se o své zdraví nestarají a ani nevědí, jak. Prevence je přitom pro stárnutí ve zdraví zásadní [Online]. Retrieved from <https://www.otevrenezdravotnictvi.cz/temata/cesi-se-o-sve-zdravi-nestaraji-a-ani-nevedi-jak-prevence-je-přitom-pro-stárnutí-ve-zdraví-zásadní.html>

Horáková, A. (2018). *Civilizační choroby, jejich příčiny a prevence* (Bakalářská práce). Praha.